Contrastrijke ontwikkelingen bij overwinterende ganzen in Nederland in de afgelopen 10 jaar

Julia Stahl & Kees Koffijberg

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Ganzensymposium Fryske Akademy & NOU, 19 mei 2017

caps

Sovon

Landelijke ontwikkelingen op basis van maandelijkse ganzen (en zwanen)-tellingen - *Presentation based on national monthly goose census*

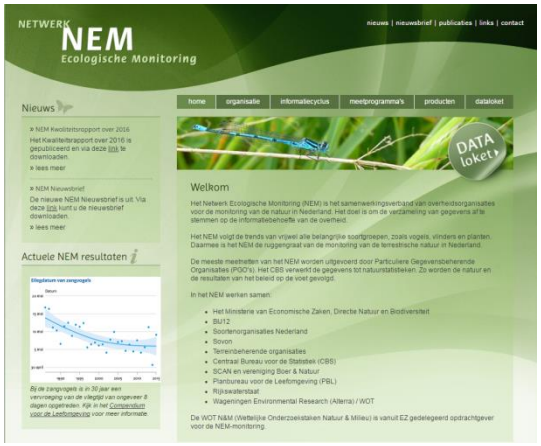

- Maandelijkse tellingen ganzengebieden van september t/m mei volgens gestandaardiseerde werkwijze
- Uitvoering voornamelijk door ca. 1800 vrijwilligers
- Onderdeel Netwerk Ecologische Monitoring Rijk en Provincies
- Validatie en analyse gegevens in samenwerking met CBS

Sovon

Sterke toename wintermaxima, tot ruim 2 miljoen in december-februari - *Long term increase in peak numbers*

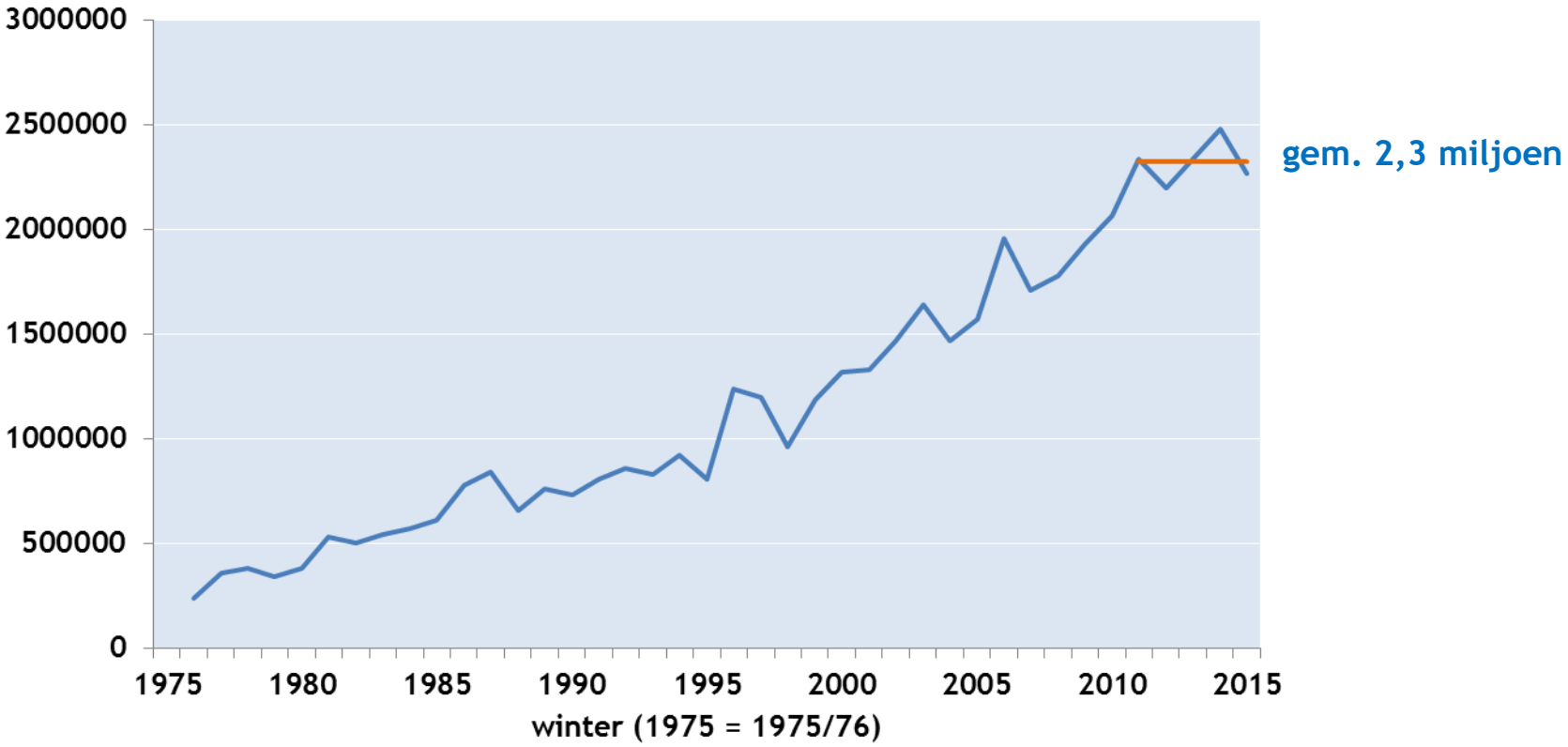

Sovon

Talrijkste soorten (met seizoensmaximum afgelopen tien jaar) - *Most abundant species and peak count last 10 yrs*

Kolgans

934.000

Toendrarietgans

293.000

Brandgans

845.000

Rotgans

119.000

Grauwe Gans

480.000

Exoten:

Canadese Gans 33.000

Nijlgans 28.000

Sovon

Ontwikkelingen seizoensmaxima verschillen per soort - *Trend in peak count differs per species*

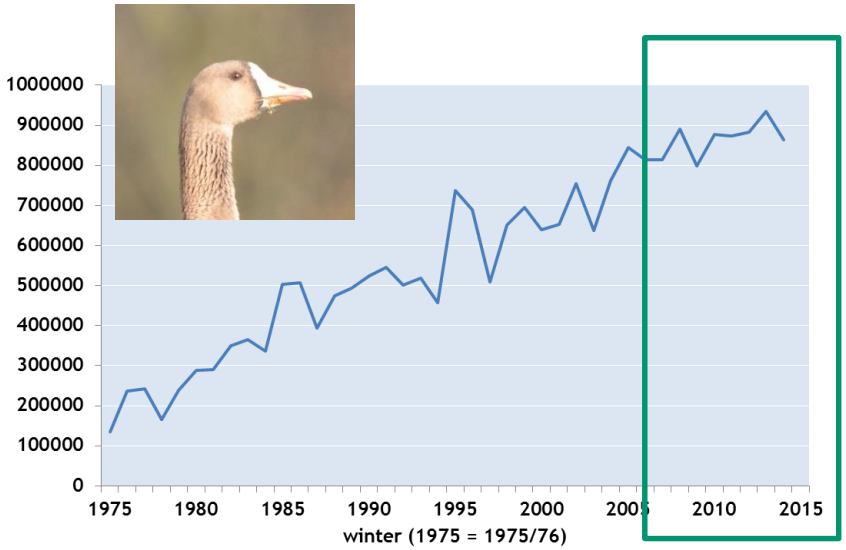

	trend maxima
Taigarietgans	sterke afname (-14% per jaar)
Toendrarietgans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Kleine Rietgans	sterke afname (-11% per jaar)
Kolgans	stabiel
Grauwe Gans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Canadese Gans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Brandgans	sterke toename (+ 9% per jaar)
Rotgans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Nijlgans	stabiel

...en deels per regio - *...and partly between regions*

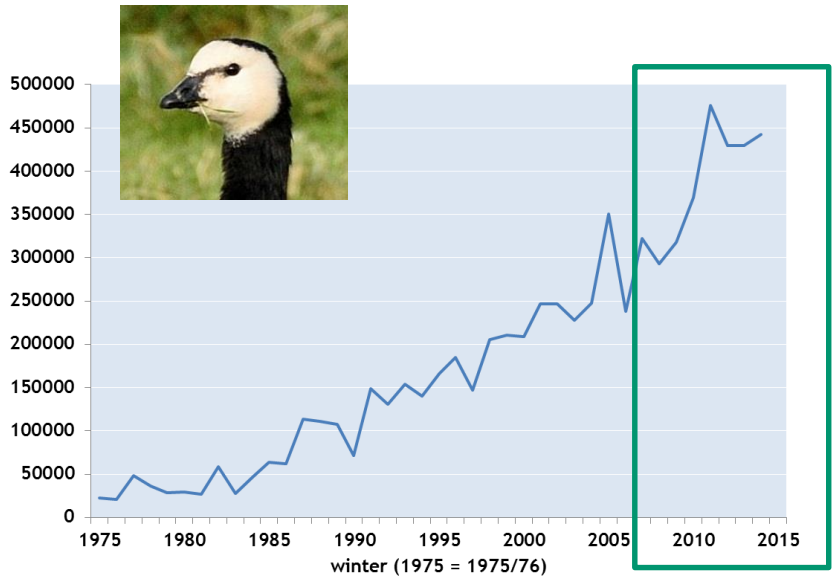

	trend maxima
Taigarietgans	n.v.t.
Toendrarietgans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Kleine Rietgans	sterke afname (-14% per jaar)
Kolgans	stabiel
Grauwe Gans	onzeker (vanwege fluctuaties)
Canadese Gans	n.v.t.
Brandgans	matige toename (+ 6% per jaar)
Rotgans	stabiel
Nijlgans	onzeker (vanwege fluctuaties)

provinsje fryslân
provincie fryslân

Sovon

Toename nader bekeken: toename benutting Nederland - *increase in more detail shown by average numbers year-round*

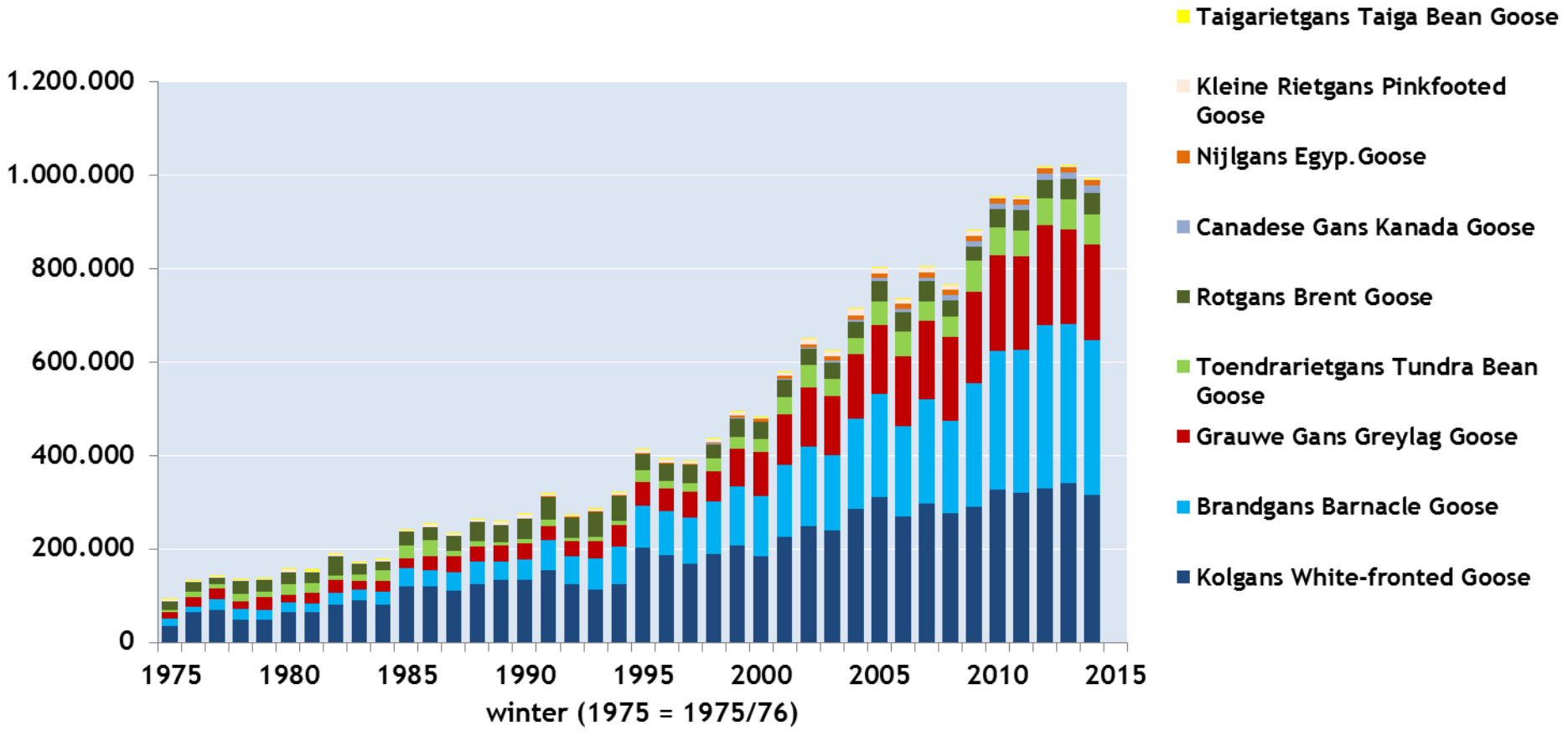

Sovon

Toename ook door verbreding ganzenseizoen - *increase also by changes in phenology*

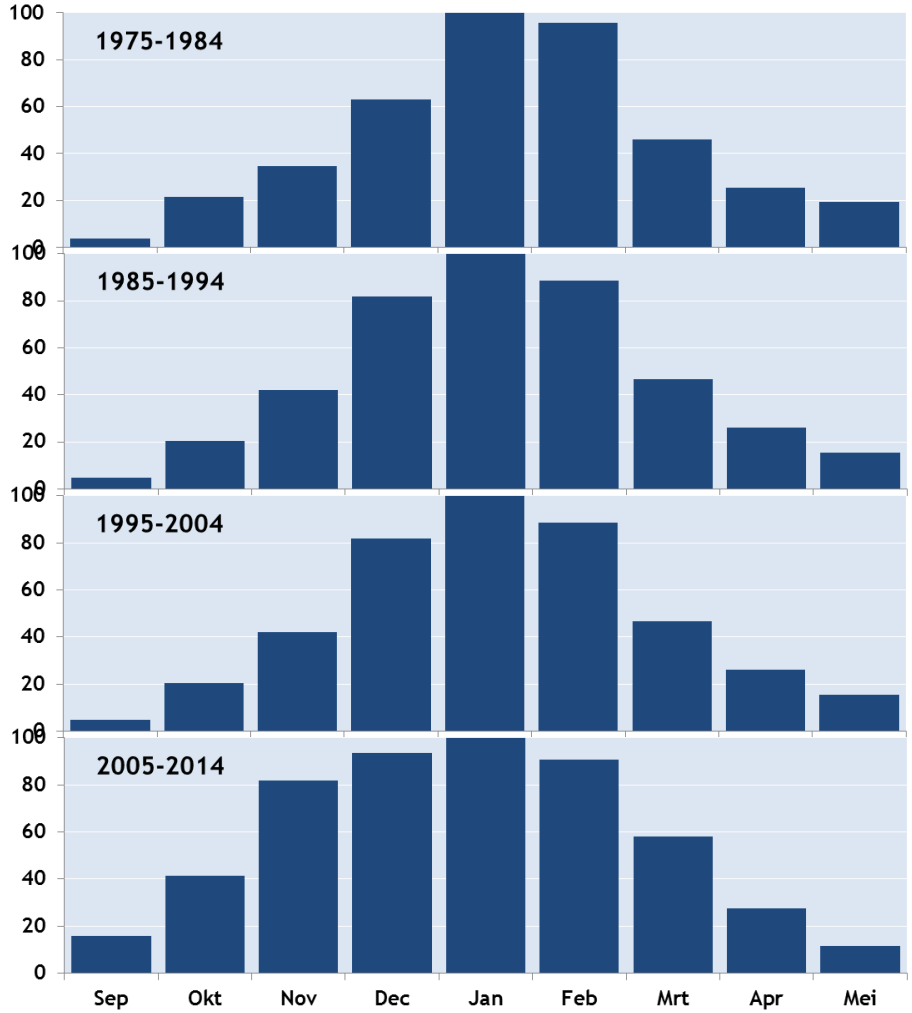

Aantal per maand afgezet tegen winterpiek - *Monthly number relative to winter peak count (%)*

Klassiek ganzenseizoen verbreed van jan-feb in 1975-84 naar nov-feb vanaf 2005

Sovon

Vroege aankomst Kolgans - *Early arrival Whitefronts*

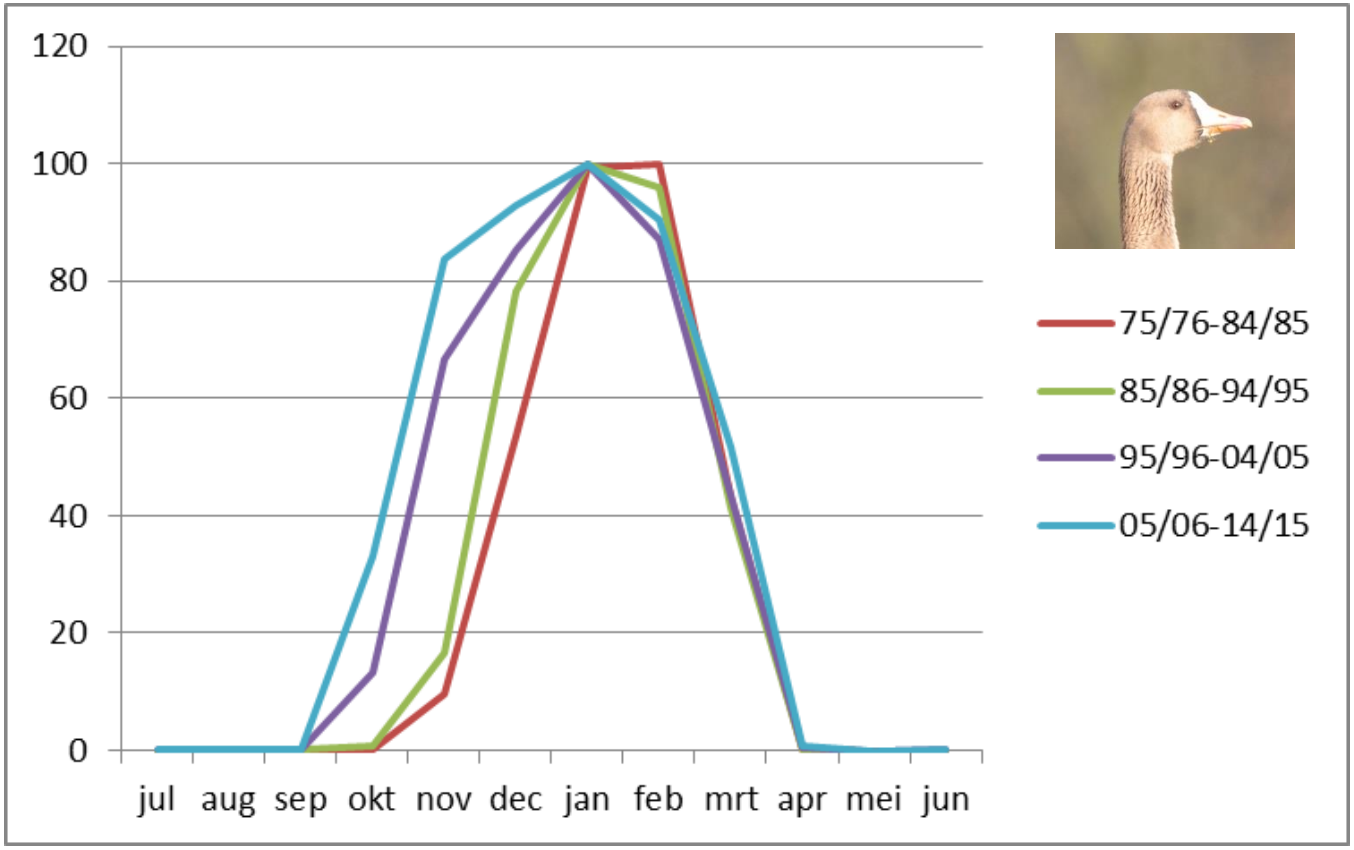

Sovon

Late vertrek Brandgans - *delayed departure Barnacle Goose*

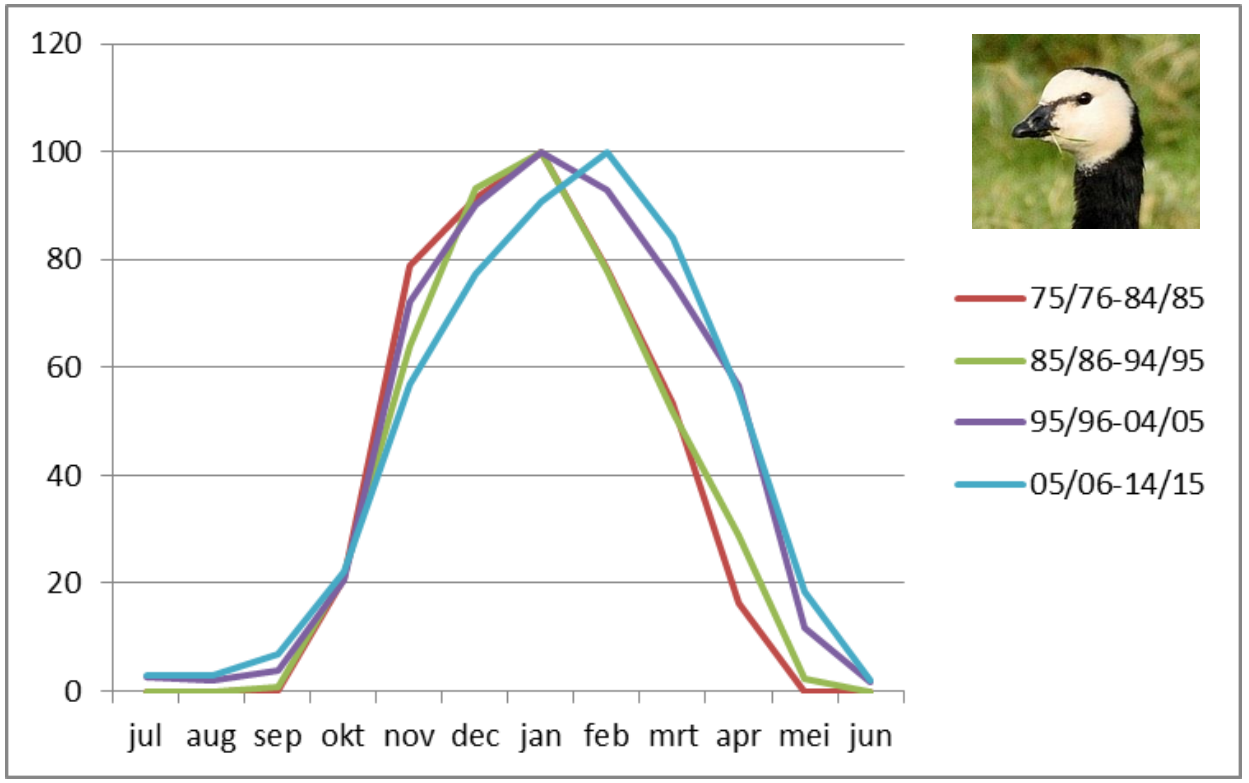

Achtergronden verbreding seizoen - *backgrounds phenology*

1. Veranderingen trekstrategie: vroeger arriveren van vooral Kolgans en Toendrarietgans in oktober-november en later vertrek Brandgans in april-mei
2. Toename NL broedpopulatie

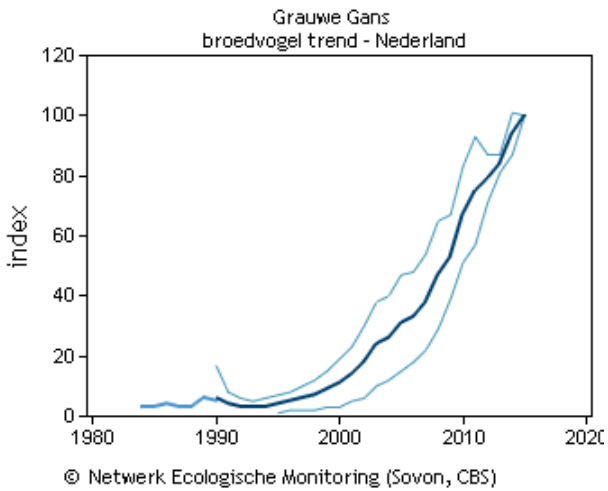

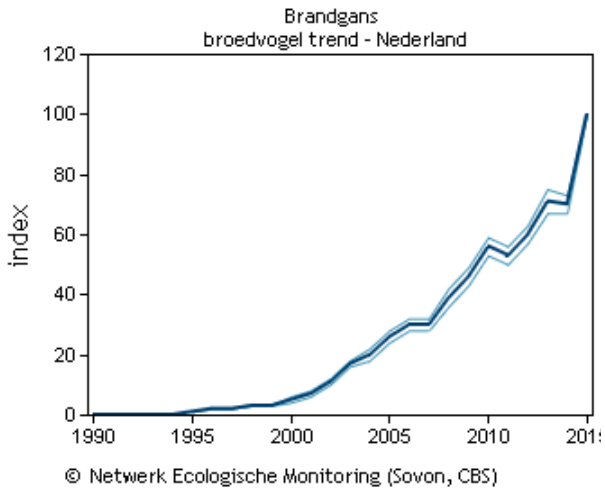

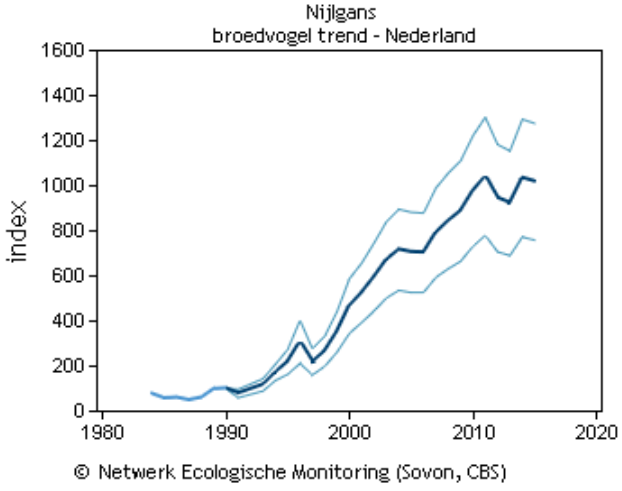

Grauwe - *Greylag*

2012: c. 110.00 bp

Brand - *Barnacle*

2012: c. 13.800 bp

Nijl - *Egyptian*

2012: c. 10.300 bp

Bron: Sovon/CBS en Schekkerman et al. 2012, Sovon-rapport 2012/34

Waar grote aantallen ganzen - *Distribution*

Kleine Rietgans

Kolgans

Grauwe Gans

Brandgans

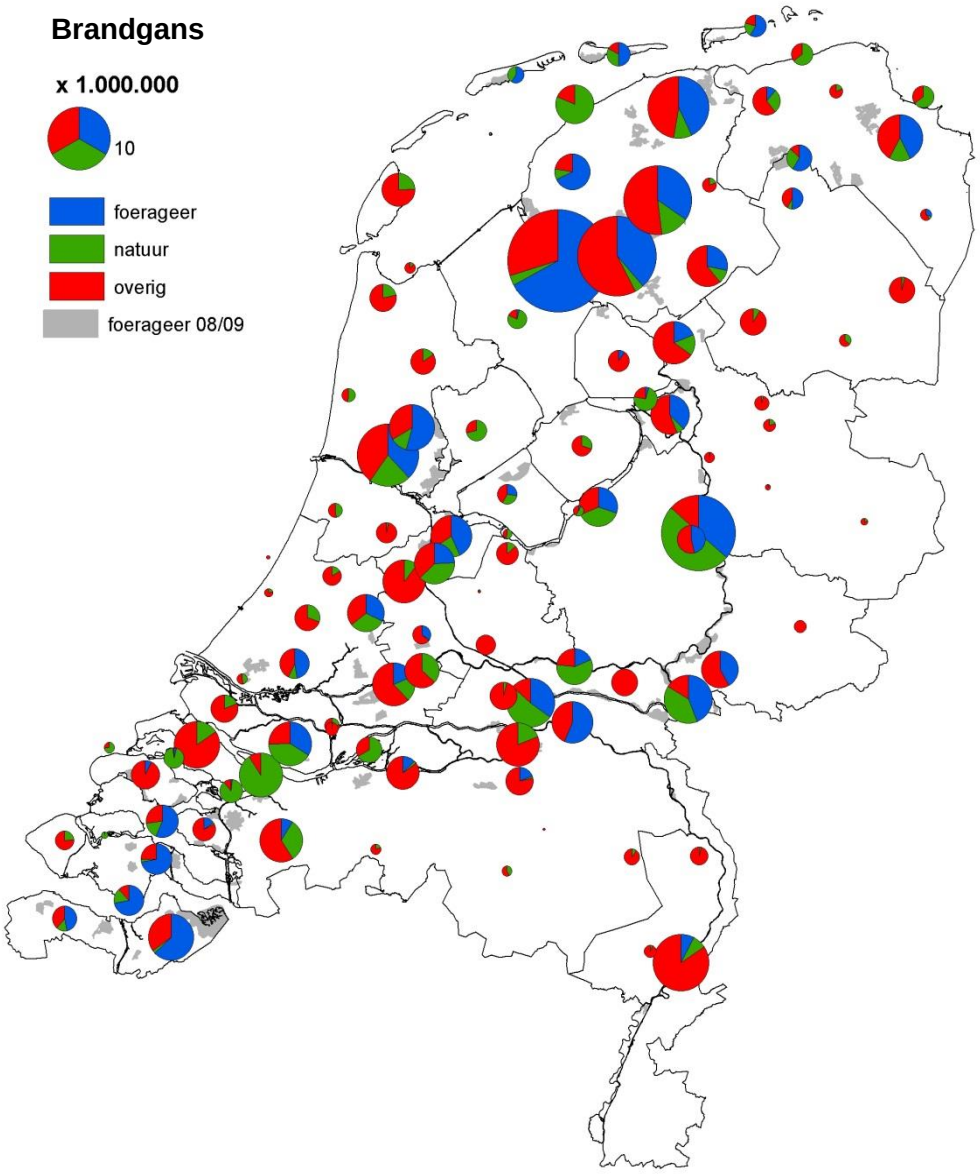

Bron: Schekkerman et al. 2014, Sovon-rapport 2014/28

Waar grote aantallen ganzen - *Distribution*

Specifieke verspreiding voor Toendrarietgans en Rotgans

Toendrarietgans - *Tundra Bean Goose*

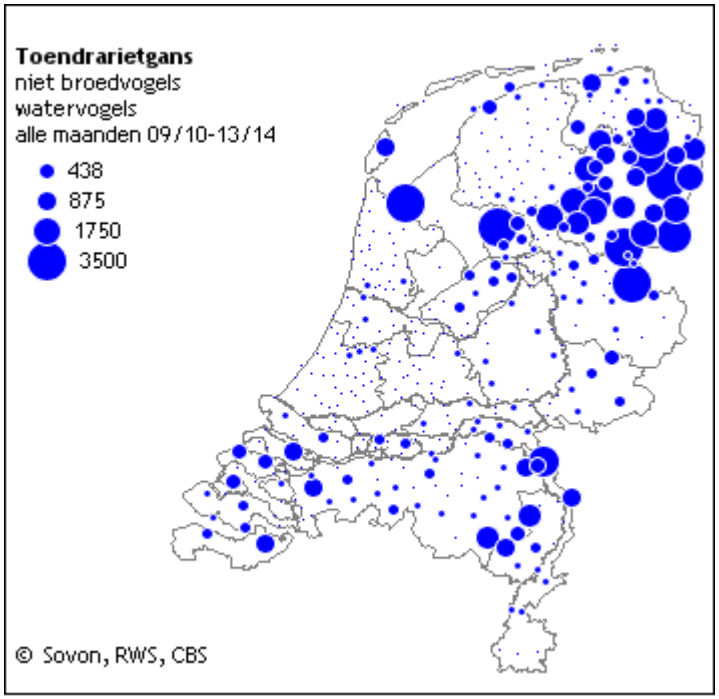

Rotgans - *Brent Goose*

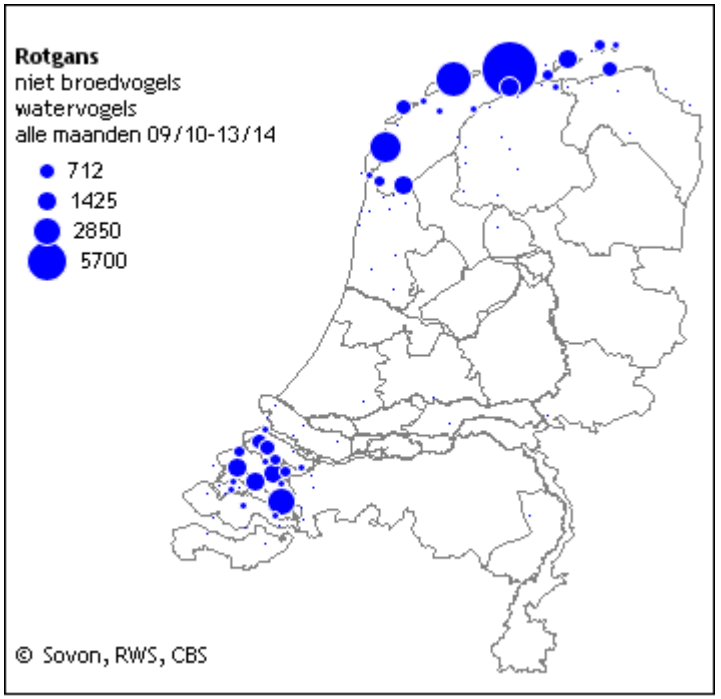

Sovon

Veranderingen in verspreiding - *changes in distribution*

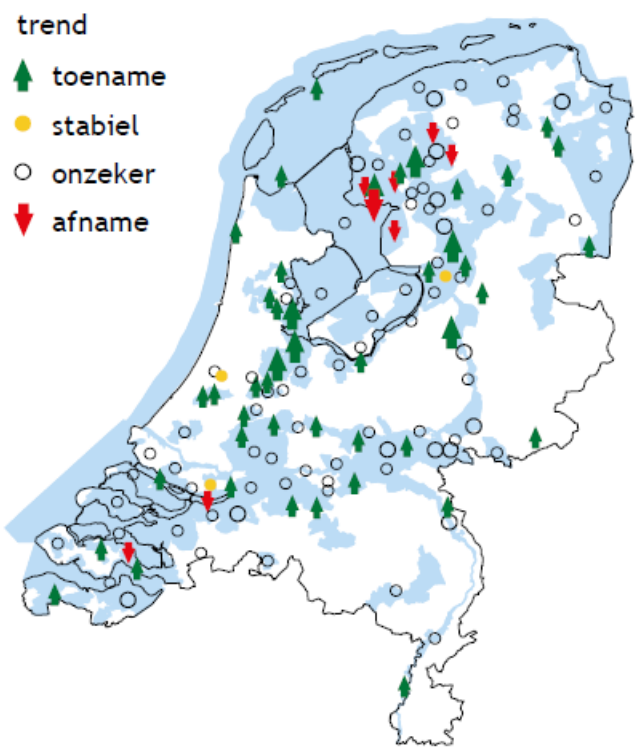

Kolgans - *White-fronted Goose*

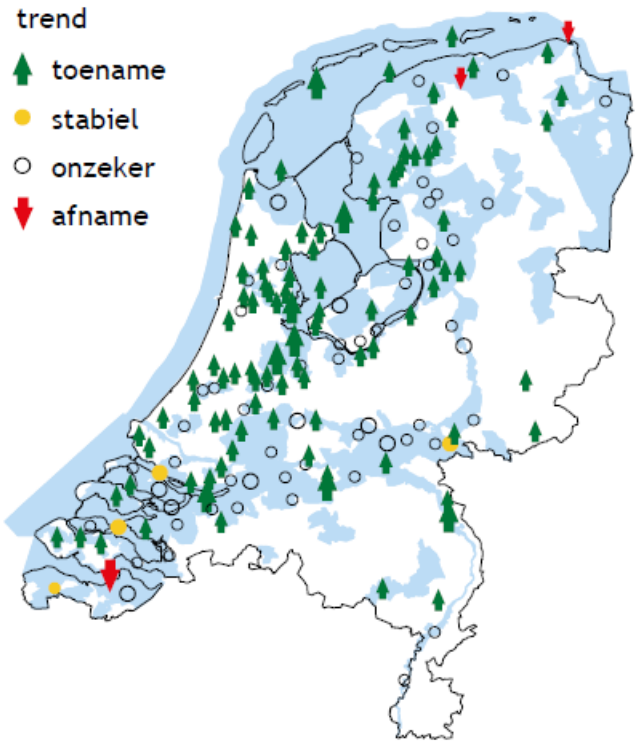

Grauwe Gans - *Greylag Goose*

Sovon

Gemengde ontwikkelingen bij broedsucces - *Mixed fortunes in breeding success*

In de winter door groep specialisten vaststellen aantal eerstejaars en de grootte van de families

Geeft indicatie van broedsucces op de toendra

Op lange termijn waardevol om naast ontwikkeling in overleving de toestand van de populatie te volgen

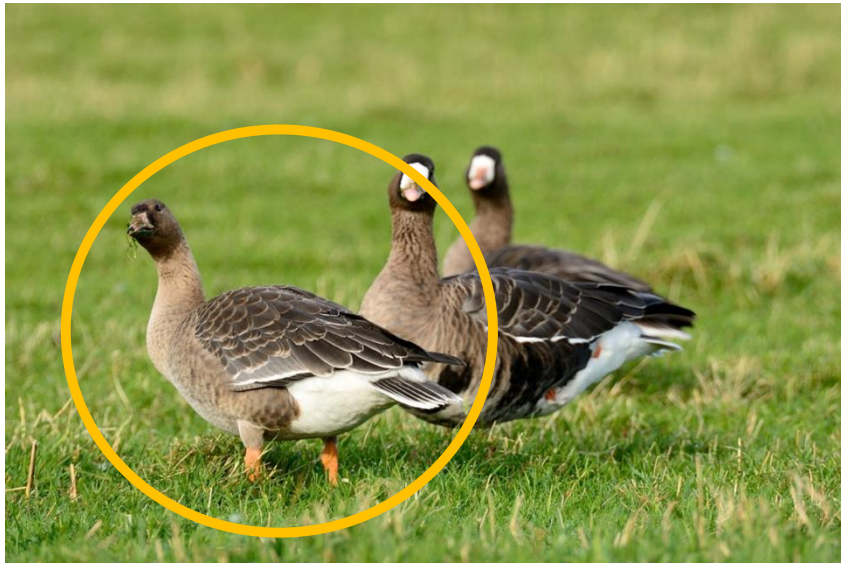

Gemengde ontwikkelingen bij broedsucces - *Mixed fortunes in breeding success*

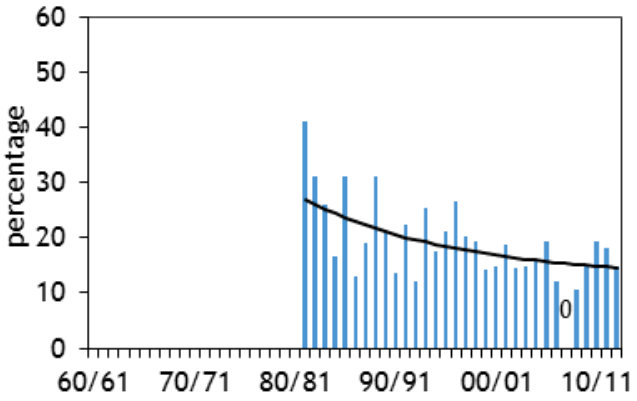

Toendrarietgans

Tundra Bean Goose

Afname broedsucces, recent stabilisatie

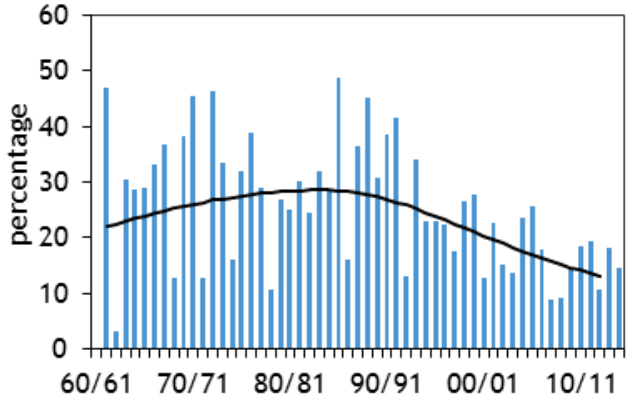

Kolgans

White-fronted Goose

Afname broedsucces, zet zich recent voort

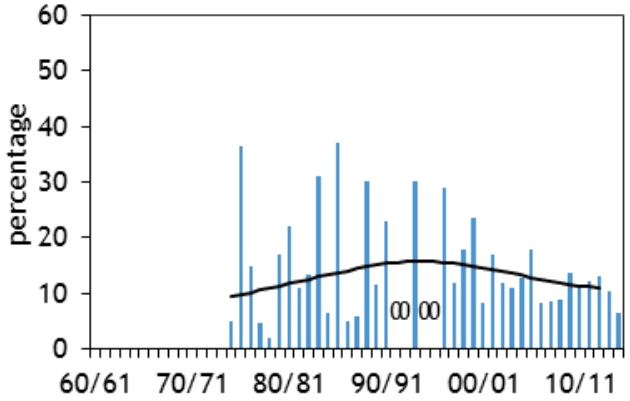

Brandgans

Barnacle Goose

Stabiel broedsucces, al komen piekjaren met >20% eerstejaars niet meer voor

Sovon

Belangrijkste conclusies - *To wrap up*

- Sinds 1975 sterke toename aantallen ganzen in Nederland, tot gemiddeld ruim 2,3 miljoen in de afgelopen vijf jaar
- In de afgelopen jaren bij meeste soorten geen eenduidige trend of stabiele aantallen (Kolgans). Uitzonderingen Taigarietgans en Kleine Rietgans (afname) en Brandgans (toename)
- Trend benutting Nederland (afgeleid van aanwezige aantallen in hele winter) vergelijkbaar met seizoensmaxima. Brandgans en Grauwe Gans maken steeds groter deel van totale ganzenbezoek uit.
- Er is een verbreding van het ganzenseizoen van januari-februari (jaren zeventig) naar november-februari nu. Oorzaak veranderde trekgewoontes en groei jaarrond aanwezige aantallen broedvogels
- In landelijke context grootste concentratie ganzen in Fryslân, verschillende trends in de regio en in afzonderlijke gebieden, zelfs bij algemeen toenemende soorten
- Broedsucces bij meeste soorten goed gevolgd: op lange termijn afname bij o.a. Toendrarietgans en Kolgans, stabiel bij Brandgans

Sovon

Coördinatie watervogeltellingen Sovon:

Menno Hornman, Erik van Winden, Michel Klemann, i.s.m. regionale coördinatoren

Dank aan alle vrijwillige tellers!

Meer weten:

www.sovon.nl/ganzen

www.sovon.nl/nl/soort

www.sovon.nl/nl/provincies

Seasonal patterns capacity accommodation areas

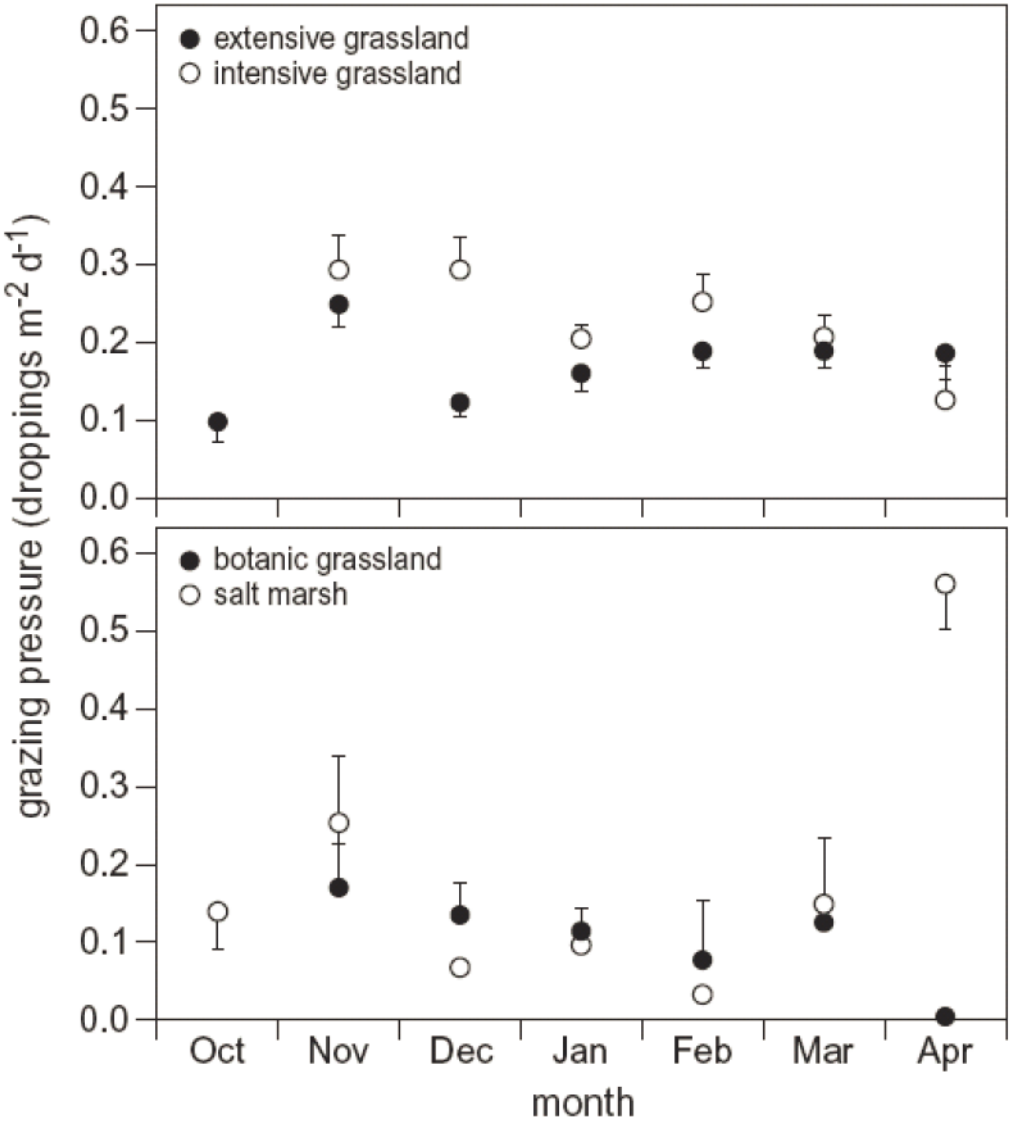

Bos et al. 2008